

LES MIL I UNA NITS: GENIS I MONSTRES¹

Au roj i Sindbad el marí, segons Gustave Doré²

Les Mil i una nits és una obra d'origen persa encara que compilada a l'Irak. Diversos autors van intervenir en la seva composició al llarg del temps i va ser coneguda a l'Occident gràcies a la traducció francesa de Jean-Antoine Galland a partir del segle XIX. *Les Mil i una nits* és una obra miscel·lània que comença i acaba amb la història del sultà Xahriar i de la seva esposa Xahrazad. Ella serà qui esdevindrà voluntària narradora de les entretingudes històries que tant agraden al sultà, amb l'únic propòsit de conservar la vida. Alguns d'aquests curiosos relats són protagonitzats per monstres i genis (*ifrīts, guls, auns, màrids* i *yinns*), i apareixen també a d'altres contes diferents objectes màgics. A continuació et presentem alguns d'aquests éssers que, potser, foren imaginaris però que, a Xahrazad, sens dubta, van aconseguir salvar-li la vida...

IFRITS, MÀRIDS I GULS:

Un cop a fora³, va treure de la xàvega un flascó de llautó que, pel pes, semblava ple. Estava tancat amb un tap de plom sobre el qual havien estampat el segell que, segons la tradició, era el símbol del Profeta Salomó. Davant d'aquella troballa el pescador finalment es va sentir més feliç. "L'he d'obrir per veure què hi ha a dins. El posaré al banastell i el portaré a vendre al mercat del coure; segurament en trauré deu dinars d'or", pensava mentre intentava moure el flascó que incomprendiblement pesava d'allò més. Llavors es va treure un ganivet, va burxar el tap de plom fins que el va desenganxar del flascó i el deixà a terra. Tot seguit el va sacsejar per fer-ne sortir el contingut, però només en sortí una fumera que s'enlairà cap al cel i s'estengué com una nuvolada.

---

¹Tots els textos són de l'edició de Dolores Cinca i Margarita Castells: *Les Mil i una nits* (1994), Barcelona, ed. Proa, 2004.

²ECO, Umberto, *Historia de las tierras y los lugares legendarios*, Trad. de María Pons Irazazábal, Barcelona, Lumen, 2013, p. 442.

³ *Op. Cit.*, Vol. I, "El pescador i el geni", Nit 3, p. 22.

Nivell: 1r cicle de Secundària

El pescador es va quedar de pedra. Quan va acabar de sortir tot el fum, aquest es concentrà i, amb un gran estremiment, es va convertir en un geni que tenia el cap als núvols i els peus a terra: era tan gros que el seu cap semblava una cúpula; els braços, forques; les cames, pals d'una nau; la boca, una cova; les dents, roques; el nas, un cànir de dos brocs, i els ulls, dues gresoles. Els seus cabells com manyocs empolsegats augmentaven encara més el seu aspecte esborronador. El pescador estava tan espordit que li petaven les dents, la saliva se li va assecar dins de la boca i gairebé va perdre el món de vista. (...) Quan el va veure, el geni exclamà:

-Només hi ha un Déu! I ara et donaré una bona notícia, pescador.

-Caram! Una bona notícia sempre fa de bon escoltar.

-Et mataré ara mateix, tindràs una mor horrible.

-Aquesta sí que és bona! Per què m'has de matar? On s'és vist, això? Jo t'he tret del flascó, t'he rescatat del fons del mar i t'he dut a terra. I amb què em surts ara tu? Bé, vaja, home! Si tens aquestes intencions, no mereixes la protecció divina.

-Tu només m'has de dir com vols morir i així sabré com t'he de matar.

-Però què t'he fet jo, que així m'ho recompenses?

-Escolta la meva història, pescador.

- a. Explica el significat de les paraules subratllades al text: *xàvega*, *banastell*, *brocs* i *gresoles*.
- b. Explica com era el geni. De quin tipus de descripció es tracta? Consulta la pàgina: <http://www.xtec.cat/ies-pere-vives/cat/dossier1.pdf>
- c. Com t'imagines al pescador? És un personatge pla? Raona la teva resposta.
- d. Quina és la història del geni? Pistes: segons el conte no va romandre ni 100 ni 200 anys sota el mar sinó... 400 anys!! Potser el geni s'havia enfadat una mica.

En aquesta altra història un geni i una geni decideixen emportar-se el formós Badraddín al casament de la filla del ministre d'Egipte, a qui son pare vol emparellar amb un geperut⁴:

-Xxxist!- va fer el geni-. No facis soroll.

-Qui ets? Qui sou?

-Dos genis i t'hem portat...tant se val, és llarg d'explicar i no ve al cas. Tu escolta amb atenció. Veus aquells banys?

-Sí...- respongué, tímidament, Hassan Badraddín.

-Doncs bé, agafa aquesta espelma i quan arribis barreja't amb la gent; camina com un més del grup fins arribar a casa de la núvia; aleshores t'avances...

-Para, para! Què t'empatolles, ara? Què és tot això de la gent, la casa i la núvia?

---

⁴ *Op. Cit, Vol. I*, "El visir Nuraddín i el seu germà Xamsaddín", Nit 21, p. 127.

Nivell: 1r cicle de Secundària

-Escolta i no m'interrompis. Continuo: hi entres i et situes a la dreta del nuvi. Si se t'acosten les pentinadores, les cantaires i les minyones, posa't la mà a la butxaca, que trobaràs plena d'or, n'agafes un grapat i els hi dones; i no temis que s'acabi l'or, perquè sempre que posis la mà a la butxaca n'hi trobaràs...

-I com reconeixeré el nuvi?

-És veritat, me n'havia oblidat: és geperut. Recorda que si ho fas tot tal com t'he dit no has de témer res. Déu et protegirà.

(...)

-Atura't, atura't.

-Què voleu, ara?

-Quan el geperut vagi a la comuna, tu seus a la cambra a esperar la núvia. Si ella s'estranya, li expliques que tu ets l'espòs, que l'assumpte del palafrener ha estat una estratagema del soldà perquè no li fessin mal d'ull. Després, sense por, treu-li el vel.

Mentre mantenien aquesta conversa, el palafrener entrà a la comuna i s'hi assegú; i vet aquí que se li aparegué el geni, sortint del cubell de l'aigua en forma de ratolí:

-Ziic!- va fer.

-Què hi fas aquí?- preguntà el geperut.

El ratolí es feu gros i es tornà gat, després es va fer encara més gros i es tornà gos.:

-Bub-bub!- bordà.

El palafrener, en veure-ho, s'esgarrià:

-Fuig d'aquí, mal hages!

El gos s'inflà i es féu encara més gros, fins que es tornà un pollí i li bramà a la cara:

-Aaac, aaac!

El palafrener cridà, tot esfereït:

-Ajudeu-me! Ajudeu-me!

El pollí es féu més gros i es convertí en un búfal que obstruí tot el recambró i, amb veu humana, digué:

-Ai, beneit! Pestilent palafrener, geperut!

Al palafrener li agafà un mal de ventre que el va obligar a seure a la comuna amb la roba posada i les dents li començaren a carrisquejar.

-Tan petit és el món que t'hagis de casar amb la meva estimada, precisament?-li va retreure el geni.

Com que el palafrener no deia ni piu de tan esmaperdut que havia quedat, el geni insistí:

Nivell: 1r cicle de Secundària

-Respon! Si no t'encastaré a terra, sents?

-Et ben asseguro que no és pas culpa meva- quequejà el palafrener-, ells m'hi ha obligat; jo no sabia pas que ella tingués un amant búfal. Demano perdó a Déu i te'n demano a tu.

-Et juro que si surts d'aquí o fas xivarri abans que surti el sol, et mataré- l'amenaçà el geni-. Mira, quan claregi quedaràs lliure, però amb la condició que no tornis mai més a aquesta casa.

Aleshores agafà el palafrener, el girà cap per avall i li ficà el cap al forat de la comuna, tot advertint-lo:

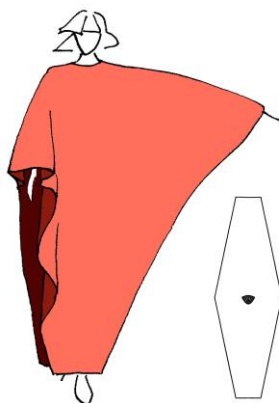
-No et moguis perquè jo et vigilaré.

- a. Què és un *palafrener*?
- b. De quina manera aconseguix el geni casar Badraddín amb la filla del ministre?
- c. Quin paper juguen al conte la mentida, l'escarni i la por?
- d. Creus que el text hauria igual de còmic si no passés a una comuna? Per què? Cerca al diccionari les paraules *escatologia* i *escatològic*. Què tenen a veure amb la història?

Vet aquí la descripció d'una bruixa⁵:

Quina mala pècora estava feta aquella vellota! Garneua, bergantassa i malentranyada! Fins ara no us he descrit la seva fesomia, però us asseguro que feia basarda. Tenia la cara clivellada d'arrugues i esgrogueïda; els ulls enfonsats, amb dues bosses com sàrries sota la mirada guenya i quatre grenyes de cabell tinyós que se li ajuntaven amb les celles: tenia un aspecte realment sinistre. De cos era contrafeta i escarransida, amb la gepa com un perol i la pell ronyosa de color indefinit. A més d'una presència tan summament desagradable, era bruta i pudent com un femer i del nas aguilenc li penjava sempre un moc verdós i fastigós.

- a. Explica el significat de les paraules subratllades al text: *garneua*, *bergantassa*, *malentranyada*, *feia basarda* i *sàrries*.
- b. Canvia aquesta caricatura en un retrat on es lloïn les aptituds, el caràcter i la fesomia de la bruixa.

⁵ *Op. Cit*, Vol. I, "Història del rei Umar Annuman i dels seus dos fills, Xarkan i Daualmakan", Nit 93, p. 413.

Llegeix la història del sastre Maaruf: havia estafat tots els comerciants de la ciutat, i tot llaurant, va trobar sota una llosa de pedra una cambra secreta plena de tresors, i al bell mig un arca de cristall plena de joies i al seu damunt un estoig amb un anell d'or⁶:

Quan tenia el segell entre els dits li va passar el polze per sobre com si volgués esborrar les traces i, tot d'un plegat, va aparèixer un home gegant vestit de criat.

-Aquí em tens!- va dir-. Vols construir un poble o assolar-lo, depositar un rei o matar-lo o bé obrir el curs d'un riu? Demana i t'ho donaré. Amb el permís de Déu, tot el que desitgis tindràs!

Maaruf, a qui la por havia empès contra una de les piles, va quequejar:

-Qui sou? Què hi feu aquí?

-Em dic Abú Saadat i tinc sota les meves ordres milers de genis que m'obeeixen a ulls clucs. Jo estic lligat a aquest segell i al seu posseïdor, i no puc desobeir cap de les ordres que em doni. Per tant, com que ara tu ets el seu amo, només tinc orelles per a les teves paraules a voluntat. Sempre que em necessitis només cal que freguis el segell una vegada i acudiré siguis on siguis. Però només una vegada, perquè si ho fessis més el foc etern em devoraria.

- a. Com és aquest geni?
- b. Com pot Maaruf aconseguir tots els seus desitjos? Quin és l'únic advertiment que li fa el geni?

OBJECTES MÀGICS:

Aladdín fugí amb les seves estimades a sobre d'una... ara mateix ho sabràs⁷:

I corregueren a buscar Zubaida. Husn Mariam, per tal d'emprendre la fugida, no dubtà ni un instant a recórrer a les propietats màgiques de la gemma; s'assegueren tots tres en una grossa catifa i ella digué, refregant amb la mà una de les cares de la gemma:

-Per tots els noms, signes i símbols que hi ha representats en aquesta gemma, jo et commino, catifa, a enlairar-te!

---

⁶ *Op. Cit., Vol. III, "Maaruf el sabater", Nit 995, p. 759.*

⁷ *Op. Cit., Vol. I, Nit 269, p. 908.*

Nivell: 1r cicle de Secundària

I la catifa s'elevà, amb ells al damunt. En sobrevolar un uadi solitari i sense vegetació, Husn Mariam dirigí la mateixa cara de la gemma cap avall i la catifa descendí a l'acte. Un cop a terra, va rascar una altra cara de la gemma i conjurà:

-Que en aquesta vall s'hi planti una tenda!

En un tres i no res, varen tenir la tenda plantada i a punt per arrecerar-s'hi. Com que en aquell indret, però, no hi havia cap mena de vegetació ni aigua, Husn Mariam va girar una de les cares de la gemma vers el cel dient:

-Que Déu faci créixer arbres aquí, i hi faci córrer un riu!

- a. Descriu com funciona la gemma de Husn Mariam i imagina com és, quina és la seva forma, mida i color...
- b. Com creus què és la catifa en què s'enlaira Aladdín?

En aquest altre conte es parla d'un cavall volador⁸:

Temps era temps, en una vall pròspera i florent, hi vivia un poderós i opulent rei, que tenia quatre fills excel·lents: tres princeses, delicades i boniques com les estrelles, i un hereu gallard, ben plantat i d'una bellesa tan fulgurant com el sol ixent.

A l'audiència del palau, un dia normal i corrent, es presentaren tres individus força extravagants: eren tres il·lustres i aciençats inventors que portaven regals per a sa majestat. El primer li oferí un gall d'or massís, el segon un anafil daurat i el tercer un cavall fet de banús amb alguns detalls d'ivori.

-I...a més del valor material, serveixen per a alguna cosa aquestes figures?- preguntà el monarca mentre se les mirava amb aire d'indiferència, car a palau hi sobraven els objectes de valor.

-El gall, majestat- explicà el constructor-, assenyala les hores. A cada hora del dia, en punt, aleteja i deixa anar un sonor quiquiriquic.

-I l'anafil- s'apressà a aclarir el segon-, ell sol fa el toc d'alarma sense necessitat de guardià. Si el col·loqueu a la torre de vigilància, avisarà de l'arribada de tropes hostils com si sonessin mil anafils alhora i l'enemic empenirà la retirada abans d'atacar.

Seguiren uns instants de silenci i tots els ulls es giraren cap al tercer savi, el que havia dut el cavall.

-Aquest corser de banús és capaç de conduir el genet al lloc desitjat més ràpidament que qualsevol altre que fos de veritat- va dir aquell lacònicament.

-Bé, ho haurem de comprovar...- va fer el rei, amb posat entre indrèdul i divertit-. I, en cas que resulti cert, quina gràcia em voldríeu demanar?

-Casar-nos amb les vostres filles, majestat- manifestà l'inventor del gall, sense titubejar.

-Sigui! Començarem pel gall.

---

⁸ *Op. Cit, Vol. II, "El cavall de banús", Nit 357, p. 219.*

Nivell: 1r cicle de Secundària

I encara no havia acabat de dir que, davant la sorpresa i la gresca dels presents, l'autòmat obrí el bec i un quiquiriquic, acompanyat d'un estrepitós batec d'ales, ressonà per les parets de la sala d'audiència.

L'atzar havia disposat que un contingent de tropes enemigues es dirigís justament aquell dia cap a la capital del reialme i, així, ben poc després d'haver col·locat l'anafil a la torre, van tenir ocasió de confirmar l'efectivitat de l'invent. El rei, meravellat, concedí immediatament la mà de la seva filla gran al savi constructor del gall i la de la mitjana a l'inventor de l'anafil.

-Ja només resta provar el cavall- digué sa majestat.

-Pare, deixeu-m'ho fer a mi!- saltà llavors el príncep, que era present a la sala i tenia fama de bon genet-. Deixeu-me'l muntar, si us plau!

-Au va, munta'l- accedí el pare, satisfet, tot repapant-se en el setial, i a continuació manà a uns patges:- I vosaltres obriu el portal de ponent, el que dóna al gran pati, vull veure com el meu fill surt al trot cap allà.

L'inventor se'ls escoltava sense dir res.

El príncep, vanitos i cofoi, es col·locà d'un bot damunt la sella del corser, estrebà les regnes, picà d'esperons...i el cavall no es va moure del lloc. Ho provà una segona, una tercera vegada, i encara una quarta, sense que es produís la més mínima variació en el comportament del cavall.

El rei s'impacientava i el príncep va cridar el savi i li'n va fer retret.

-Però que no heu dit que corria més que cap altre? Com és que no fa ni un pas? A veure si valdrà tant com un cavall de cartró!

-Permeteu-me, altesa- digué l'al·ludit amb la mateixa sang freda que havia mostrat fins llavors-. Heu de fer giravoltar la maneta que hi ha al clatell.

El cavaller li va fer cas i la muntura començà a bellugar les potes. Però no va seguir un desplaçament horitzontal, com esperava tothom, ni al trot ni al galop, sinó que, com si fos un ocell, l'animal s'envolà pels aires, travessà en un fugaç instant el llindar de la porta i es va perdre de vista cel enllà, deixant la concurrència bocabadada i sa majestat, víctima d'un ensurt de consideració.

El príncep, encongit damunt la sella i mort de por, s'aferrava a les regnes del cavall volador amb totes les seves forces. "Maleït sia! Qui em manava a mi de provar aquest artefacte del dimoni?", es penedia i, per als seus endins, sospitava que aquell inventor amb cara de pomes agres realment l'havia volgut fer desaparèixer. Tanmateix, a mesura que passava l'estona, recuperava el valor i la serenitat i, en veure que no corria perill, s'afirmava més i més damunt del voladís corser. Amb el cap més clar i els múscles destensats, resseguí amb la mirada el cos negrós del cavall i es va fixar que a les espatlles hi havia dos botons.

Quan, després d'haver-ho pensat uns instants, va prémer amb cert temor el botó de la dreta, el cavall va guanyar alçada i augmentà la velocitat de vol. Immediatament, amb un impuls quasi inconscient, va prémer el de l'esquerra i la reacció fou a la inversa: la velocitat s'alentí i, suaument, la muntura inicià un moviment descendent.

Nivell: 1r cicle de Secundària

- a. Qui són Pegàs i Clavileño i què tenen a veure amb el cavall del conte? Consulta les següents pàgines web:

<http://www.xtec.cat/~sgiralt/labyrinthus/mites/mitindex.htm>

http://www.planlectura.es/recursos/quijote/texto.php?texto_id=35&PHPSESSID=797207ffc5cfa9ba4f2fc031abcdfff4061a24S3cur3d459042

- b. Explica les propietats de cadascun dels regals per sa majestat. Què signifiquen *anafil*, *banús*, *estrebar* i *esperons*?
- c. Com funciona el cavall? Té alguna cosa a veure amb un autòmat? Compara'l amb Odradek, l'ésser creat per Kafka a la següent plana web:

<http://ciudadseva.com/texto/las-preocupaciones-de-un-padre-de-familia/>

- d. Quines característiques d'aquest conte l'apropen a les narracions tradicionals o populars? Consulta:

http://www.materialesdelengua.org/LITERATURA/TEXTOS_LITERARIOS/CUENTOS/contar/clasificacion.htm

A vegades voler posseir aquests objectes màgics provoca baralles⁹:

El nostre pare Abdaludud- que Déu l'hagi perdonat-, ens havia ensenyat l'art de la màgia, la interpretació dels símbols i també a desentrellar els enigmes. Val a dir que fórem uns alumnes avantatjats i aviat fórem capaços de dominar tota mena de genis.

Quan el pare morí ens va deixar totes les seves possessions, riqueses i talismans que, com a bons germans, ens vàrem repartir. Però quan arribàrem als llibres començaren a sorgir diferències entre nosaltres respecte a qui es quedaria en propietat un llibre titulat *Llegendes dels*

⁹ *Op. Cit.*, Vol. II, Nit 610, p. 727.

Nivell: 1r cicle de Secundària

antics. És un llibre molt valuós, que no tindria preu al mercat, perquè s'hi esmenten tots es encantaments i la manera de resoldre'ls. El pare el guardava i el tenia com a llibre de capçalera; de mica en mica ens desvelava els seus secrets, però va morir sense revelar-nos-en ni la meitat i, és clar, tots el cobejàvem.

Precisament en el moment que discutíem sobre qui tenia dret a quedar-se'l, ens va venir a veure un dels mestres del nostre difunt pare, el venerable Kahim Abtan, li vam fer saber la disputa en què ens havíem embrancat i li vàrem suplicar que ens fes de mitjancer.

-A veure, deixeu-me el llibre, si us plau- ens va demanar Kahin.

Sense cap reticència, ja que li teníem tota la confiança, el vam posar a les seves mans.

-El vostre pare era com un fill per a mi, i a vosaltres quatre us considero els meus néts espirituals- manifestà Kahin amb solemnitat-. Us estimo a tots igual i, per tant, no vull perjudicar-ne cap. Farem una cosa: el llibre quedarà sota la meva custòdia i només el lliuraré a qui s'ho guanyi: a aquell de vosaltres que em porti el tresor de Xamardal.

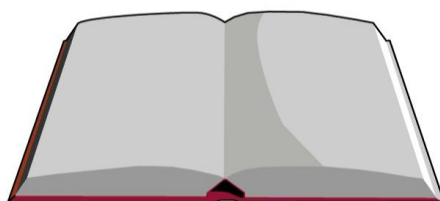
-I què és el tresor de Xamardal?- preguntà Abdassalam fent-se eco de la curiositat de tots.

-El tresor de Xamardal- explicà el savi- és un conjunt de quatre objectes màgics: una esfera celeste, una alcofol·lera, un anell i una espasa. A través de l'esfera, i des de qualsevol punt de la terra, es pot contemplar el racó de món que desitgeu; només s'ha de pensar en un lloc, concentrar-se en la bola i, al cap de poc, es visualitza amb tot detall: una meravella. A més, si el posseïdor de l'esfera vol destruir qualsevol cosa, fins i tot una ciutat, pot dirigir l'esfera vers el sol, pensar en el lloc que li interessa destruir i immediatament desapareixerà sota l'efecte de les violentes flames. L'alcofol·lera conté un alcofol·l prodigiós que, en aplicar-se'l, permet de detectar tots els tresors que hi ha amagats a la terra. L'anell té sota el seu poder el geni Raad Kàssif i qui l'aconsegueixi serà el dominador de la Terra, no podran amb ell ni els reis ni els soldans. I l'espasa permet de derrotar un exèrcit sencer a aquell que la posseeix. Només ha de brandar-la pronunciant aquestes paraules: "Destruïx aquest exèrcit" i, immediatament, apareix un llamp que el fulmina.

-I on es troba aquest tresor?- vaig preguntar.

-Ara està en poder dels fills del rei Roig. El vostre pare em va confessar que havia intentat obtenir-lo, però no el va aconseguir. Els fills del rei Roig van fugir, i tot i que Abdalwadud els va anar a l'encalç, es van refugiar a les aigües d'un llac encantat de la regió d'Egipte, anomenat llac Karun, allà els va perdre el rastre.

- a. Què han de fer els germans per tal d'aconseguir el llibre?
- b. Quins objectes han de trobar i quines propietats màgiques tenen cadascun d'ells?
- c. Què és l'*alcofol·l* i l'*alcofol·lera*?

Nivell: 1r cicle de Secundària

L'anell del batlle és el que garanteix el seu poder¹⁰:

El batlle va donar l'ordre de llançar-lo i encara pres de la ràbia la va acompanyar amb un fort gest de la mà. Just en aquell instant, una brillantor va solcar els aires i es va apagar dins el mar. Era el seu preuat i inseparable anell, que, amb la forta embranzida, li havia sortit del dit. Ràpidament, el batlle es va tapar la mà amb l'altra i se li mudà la cara: tenia bons motius, ja que l'anell, que tenia poders sobrenaturals- quan el dirigia cap a algú emetia un raig incandescent que li segava el coll tot d'una-, era l'arma amb la qual tenia l'exèrcit i els notables sotmesos a la seva voluntat. I per això estava preocupat, perquè si deia que havia perdut l'anell l'exèrcit s'alçaria contra ell.

a. Como creus que el batlle recupera l'anell?

Llegeix la continuació de la història¹¹:

-Què fas aquí? Com t'has salvat?- va preguntar-li el batlle, tot just hagué traspasat la porta.

-Senyor, no us enfileu, m'ha salvat el capità, que és un bon amic. Segurament, quan veureu què he trobat us alegrareu moltíssim que m'hagi salvat.- I es va treure de la butxaca l'anell i l'hi va ensenyar.

D'un bot el batlle es va posar dempeus.

-D'on l'has tret? Com ha caigut a les teves mans?- va preguntar-li. Amb veu tremolosa i amb els ulls esbatanats.

-El destí, la sort..., aneu a saber! El cas és que mentre feia temps esperant que tornés el capità de tirar-me al mar¹², he tirat la xàvega que allí havien deixat els vostres ajudants de cuina i que, per cert, ara jeuen decapitats. Com més peix treia, més m'engrescava a treure'n, i en veure l'abundor de peixos pescats he tingut ganes de menjar-ne i n'he escorxat un, i heus aquí què hi he trobat a dins. Mentre feia memòria d'on l'havia vist, ha arribat el cap de la guàrdia i m'ha explicat de qui era i quins poders màgics té.

-Dóna-me'l- va fer el batlle, tot allargant el braç i obrint la mà.

-A això he vingut senyor. Tingueu present que jo sóc agraït, qui en mi fa bé, sempre em té al seu costat- i li va lliurar l'anell.

a. Ara ja pots explicar com recupera el batlle el seu anell.

MONSTRES:

Et proposem descriure les propietats dels éssers que et presentarem a continuació i dibuixar-los per crear una mena de Bestiari, com el Bestiari medieval que trobaràs a l'enllaç següent:

---

¹⁰ *Op. Cit., Vol. III*, "Abú Quir i Abú Sir", Nit 938, p. 589.

¹¹ *Ibidem*, Nit 939, p. 331.

¹² Va omplir la saca amb rocs i calç per fer veure que llençaven al mar Abu Sir.

Nivell: 1r cicle de Secundària

<http://www.arteguias.com/bestiario.htm>

<http://museunacional.cat/ca/el-bestiari>

Un ocell descomunal¹³:

M'han explicat, majestat- prosseguí Xahrazad-, que el rei Ximakh el va fer muntar en un ocell de quatre ales que, esteses, feien trenta colzes i amb unes potes grosses com les d'un elefant.

El rei Ximakh tenia un ajudant anomenat Timxun, que tenia assignada la feina de robar cada dia dos camells de l'Irak, escorxar-los i donar-los a la bèstia alada, que, tot s'ha de dir, només alçava el vol dos cops l'any.

L'au roc que veu Sindbad el marí¹⁴:

Tanmateix, a l'extrem oposat d'on jo era vaig albirar una mena de cúpula, de color blanc i de circumferència molt perfecta. "Què estrany! Una construcció aquí? Potser és sorra acumulada?", vaig pensar, intrigat. I com que no tenia res més a fer, m'hi vaig encaminar.

No vaig tardar gaire a atènyer el lloc, una clapa d'herba i matolls a tocar de la platja; val a dir que, de prop, encara em va xocar més aquella rara forma oval, immensa i blanca. Prou que hi vaig fer un parell de voltes senceres a l'entorn, en cerca d'una entrada, d'un forat, o tal vegada, d'algun senyal que em permetés endevinar què era; però fou en va. Tot era uniforme i impenetrable i, d'altra banda, tan llis que no em permetia de grimpar-hi. I sabeu quant feia de circumferència? Cinquanta passes justes.

Tot contemplant l'estranya forma em va sorprendre una sobtada desaparició de la llum diürna. "Com pot ser que s'hagi amagat el sol de cop, sense crepuscle?", em vaig preguntar. Recordo que era l'estiu u havia calculat que encara faltava una hora llarga per a l'ocàs. Llavors em vaig adonar que un núvol gegantí havia tapat el disc solar. Bé, primer em vaig pensar que era un núvol, però era una cosa que es movia amb rapidesa vers l'illa i ben aviat vaig descobrir de què es tractava: era un ocell espaordidor, de cos immens i ales descomunals! Fixeu-vos com era de gran, que havia provocat un eclipsi solar!

Esparverat, em vaig amagar enmig dels arbres propers i vaig recordar (...) la història que m'havien explicat uns viatgers, temps enrere, sobre una au enorme coneguda amb el nom d'au roc. Aquell ocell colossal, m'havien dit, alimentava els seus polls amb elefants. I aleshores vaig comprendre que l'espècie de cúpula que hi havia al meu davant era un ou de roc.

L'ocell planà uns instants damunt de l'ou i, a poc a poc, va descendir a sobre seu, posà les urpes a terra, plegà les ales i, tot covant l'ou, s'adormí com un beneït (...). Al cap d'una estona de contemplar com un badoc la gegantina au i quan l'ombra nocturna ja s'havia emparat del paratge, se'm va acudir una idea: em vaig treure el turbant, me'l vaig entortolligar a la cintura i em vaig dirigir amb tota cautela cap a una de les potes de l'ocell adormit. I amb el tros sobrer de turbant que duia a la cintura m'hi vaig lligar tan fort com vaig poder. La meva intenció era que quan l'au emprengués el vol se m'emportés amb ella. Al seu costat jo era tan insignificant que no creia que s'adonés de la meva presència i, així tindria l'oportunitat d'allunyar-me d'aquella

---

¹³ *Op. Cit, Vol. II, Nit 524, p. 539.*

¹⁴ *Op. Cit, Vol. II, "Sindbad el marí", Segon viatge, Nit 543 i 544, p. 576.*

Nivell: 1r cicle de Secundària

illa solitària. “Potser em conduirà a alguna regió habitada”, vaig pensar, esperançat. (...) Quan els primers raigs de sol s’estengueren damunt les tranquil·les aigües, l’ocell no tardà a deixondir-se i, després de proferir un grall esborronador, es va enlairar cel amunt sense adonar-se que transportava un agosarat polissó.

a. Copia totes les paraules que tenen a veure amb el tamany. Per què creus que Sindbad n’utilitza tantes? Què vol posar de relleu?

b. Llegeix el text de Borges¹⁵ en què també es parla de l’au roc. A continuació fes la teva descripció del colossal ocell:

El roc es una magnificación del águila o del buitre, y hay quien ha pensado que un cóndor, extraviado en los mares de la China o del Indostán, lo sugirió a los árabes. Lane rechaza esta conjetura y considera que se trata, más bien, de una especie fabulosa de un género fabuloso, o de un sinónimo árabe del simurg. El roc debe su fama occidental a las *Mil y Una Noches*. Nuestros lectores recordarán que Simbad, abandonado por sus compañeros en una isla, divisó a lo lejos una enorme cúpula blanca y que al día siguiente una vasta nube le ocultó el sol. La cúpula era un huevo de roc y la nube era el ave madre. Simbad, con el turbante, se ata a la enorme pata del roc; éste alza el vuelo y lo deja en la cumbre de una montaña sin haberlo sentido. El narrador agrega que el roc alimenta a sus crías con elefantes.

En el capítulo 36 de los Viajes de Marco Polo se lee:

Los habitantes de la isla de Madagascar refieren que en determinada estación del año llega de las regiones australes una especie extraordinaria de pájaro, que llaman roc. Su forma es parecida a la del águila, pero es incomparablemente mayor. El roc es tan fuerte que puede levantar en sus garras a un elefante, volar con él por los aires y dejarlo caer desde lo alto para devorarlo después. Quienes han visto el roc aseguran que las alas miden dieciséis pasos de punta a punta y que las plumas tienen ocho pasos de longitud. Marco Polo agrega que unos enviados del Gran Khan llevaron una pluma de roc a la China.

¹⁵ <http://biblio3.url.edu.gt/Libros/borges/imaginarios.pdf> (Consultado el 22/04/2017).

Nivell: 1r cicle de Secundària

Sindbad trobarà també d'altres monstres al llarg dels seus viatges¹⁶:

Seria llarg d'explicar les meravelles que vaig tenir ocasió de contemplar en aquelles aigües. Perquè us feu una idea, us diré que hi havia peixos en forma de vaca i d'altres en forma d'ase. Ah!, i un ocell marí extremament curiós que niava en petxines.

- a. Inventa un monstre que sigui una barreja de diferents animals.

I un altre personatge del llibre, l'emir Mussa, troba un geni castigat d'aspecte monstruós¹⁷:

A mesura que els dies passaven i ells feien via cap al sud els paratges es feien més feréstecs i desconeguts. Un dia, a la sortida d'una gorja van veure una columna de pedra negra impressionant que es dreçava al bell mig del camí com una funesta espasa. Hi havia un ésser estrany fortament lligat, talment cisellat a la pedra. Era negre i alt amb dues enormes ales i quatre mans, dues com les dels humans i dues com urpes de lleó; el pèl, gruixut i renegrit, semblava la cua d'un cavall; dos dels seus tres ulls eren vermells com brases roents i el tercer, al mig del front, treia guspines de foc. Tant l'emir mussa, Tàlib i el xeic Abdassamd, com la resta de la companyia es quedaren sangglaçats, més que més, perquè aquell ésser en esguardar-los va començar a cridar amb veu de tro: "Alabat sia Déu, que m'ha infligit aquest dolorós càstig fins al dia del Judici Final!"

- a. Explica per què va ser condemnat aquest ésser: va perdre una batalla, va traïr una promesa o va infringir una ordre?

Abdal.la el terrestre progressa gràcies a l'ajuda d'Abdal.la el marí. El marí, un dia, el convida a visitar les ciutats submergides sota el mar. No haurà de témer res perquè gràcies al greix del *dandan*¹⁸ ho podrà fer amb tranquil.litat:

Mira, sempre que estiguis en contacte amb mi els meus poders faran que puguis fer el que jo faig i viure com un peix més. I, perquè no se t'estovi la pell, ara mateix et portaré un greix que, si te n'unes el cos ben untat, no sabràs ni que ets a l'aigua.

Abdal.la, de primer no ho veia gens clar, però el pessigolleig de conèixer el món marí va poder més i va dir que l'anés a buscar. L'ensunya que li va dur semblava greix de vaca, era de color groc i feia una olor agradable.

-Què és això?

-Greix del fetge d'un peix enorme anomenat "dandan". És ferotge com cap altre i tan gros que dins la seva boca hi cabria l'animal terrestre més gros.

A Abdal.la aquelles paraules el van esfereir i va preguntar:

-Escolta, què menja?

-Què vols que mengi? Peixos.

-És clar. I n'hi ha molts d'aquests animalots?

-Uf, infinitat!

---

¹⁶ *Op. Cit., Vol. II*, "Sindbad el marí", Tercer viatge, Nit 550, p. 592.

¹⁷ *Op. Cit., Vol. II*, Nit 570, p. 641.

¹⁸ *Op. Cit., Vol. III*, "Harun Arraixid i l'esblaimat Abulhassan", Nit 944, p. 606.

Nivell: 1r cicle de Secundària

-Saps què? No vindré. No fos cas que ens topéssim amb un d'aquells "dandans" i m'engolís com aquells que s'empassa la saliva.

-Abdal.la, sembla que parli amb l'aigua. No t'he dit que s'alimenten de peixos? No els agrada la sang calenta i, a més, per a ells la carn humana és un verí mortal. Nosaltres aconseguim el greix del seu fetge gràcies als homes, perquè quan cauen al mar i s'ofeguen les seves carns en posarse túmides i prendre un altre color confonen els "dandans", que se les mengen i es moren a l'acte. Si no fos així, nosaltres no en podríem matar cap ni aconseguir el seu greix per enllardufar-nos. La llei del mar és que el peix gros es menja el petit.

- a. Descriu les propietats del *dandan*.
- b. Ara imagina quin aspecte deu tenir aquesta criatura.
- c. Com moren els *dandans*? Llegeix també¹⁹:

-Què és allò d'allà? Sembla una muntanya de carbó.

-És un "dandan".

Una tremolor va recórrer el cos d'Abdal.la i va estrènyer fortament la mà del seu amic.

-No temis, home, que no s'atansarà. Oloro la sang calenta i l'instint li diu que li va la vida.

A vegades, hi ha criatures que pateixen transformacions, com la princesa i geni maligne²⁰ d'aquest conte:

Vaig desembarcar amb els altres tripulants i passatgers i, pujant muntanya amunt en cerca d'una font, vaig veure una serp blanca que fugia encalçada per un dragó negre d'aspecte horrible. Just al meu davant, a poques passes, el dragó la va atrapar i, ves per on, la serp em va fer llàstima. Sense pensar-ho dues vegades, vaig agafar un roc, i amb tota la força dels meus braços, el vaig deixar caure al cap del dragó. El fastigós rèptil va morir de cop, amb el cap esclafat, i a l'instant, amb gran sorpresa per part meva, la serp es va convertir en una noia bellíssima que se'm va atansar i, després de fer-me besamans em digué:

-Que Déu us protegeixi del mal fat en aquest món i del foc en l'altre, Senyor, us dec la vida i us asseguro que procuraré recompensar la vostra acció.

I dit això, va assenyalar amb el dit un punt del terra, el terra es va obrir i la noia va desaparèixer per la fenedura. Naturalment, vaig deduir que es tractava d'un geni.

- a. Quin simbolisme tenen els colors blanc i negre en el text?
- b. Com acaba el conte? Continua llegint i ho sabràs. Després resumeix la història²¹:

-Em recordes, Abdal.lah?- em va dir afablement.

---

¹⁹ *Ibidem*, Nit 945, p. 608.

²⁰ *Op. Cit.*, Vol. III, "Abdal.la Ben Fàdil, governador de Bàssora, i els seus germans", Ni 981, p. 720.

²¹ *Ibidem*, Nit 984, p. 725.

Nivell: 1r cicle de Secundària

-Oi tant!- vaig contestar sense dubtar-ne.

-Em dic Saida i sóc la filla del rei Roig i de la reina Mubaraka- es presentà-. Tu em vas salvar de Darfil, el geni maligne, el dia que transfigurat en dragó era a punt d'empassar-se'm: et dec la vida. Des d'aquell dia, amic meu, he vetllat per tu i quan he vist com els teus germans et llençaven al mar, m'he apressat a rescatar-te. Benvingut a casa meva. Abdal.lah, al castell del rei Roig. El meu pare i la meva mare et rebran amb tots els honors.

Em van regalar una túnica preciosa i una bossa curulla de gemmes i, tot seguit, uns patges em van portar a la presència del rei Roig que, assegut en un tron i envoltat de genis de totes menes i figures, em va saludar cordialment i va departir amb mi una estona.

Després de l'entrevista amb el rei, Saida es tornà a fer càrrec de mi, em va demanar que muntés a la seva esquena i, d'aquella guisa, ella i jo ens envolàrem pels aires.

- c. Per ampliar l'exercici proposem veure la pel.lícula *Lady Halcón* (1985) per tal d'establir un paral.lelisme.